

PRIDVOR TIVIT CU RUGĂCIUNI ȘI CÎNT

Cu regret trebuie să mărturisesc că nu am citit nimic (scuze sunt suficiente) din ceea ce a scris Traian Valsucău – Traianus, pseudonim literar cu rezonanțe, decât volumul, **Cînd s-au fost spus Îngerii**, Ed. Chișinău, 2009, pe care, cu dragoste frățească mi l-a trimis de peste Prut. Redactînd mica recenzie mi-a fost destul de dificil ca din cele 4-5 titluri posibile să aleg cel care să sintetizeze coordonata esențială a volumului de versuri.

De la primul la ultimul vers, poezia din volumul **Cînd s-au fost spus Îngerii**, e străbătută de o autentică trăire religioasă exprimată în diferite registre tonale: *de psalm-rugăciune* și *inn*, de *doină*, ori în ton de *neliniște existențială* vis-a vis de mundanul contemporan. Cu toate ecurile din Argezi, Voiculescu, Blaga, Traianus aduce un ton personal în poezia religioasă românească. Poezia religioasă a lui Traianus n-are dramatismul căutării argheziene, nici rugul evocativ al versului voiculescian și nici etnografismul și tradiționalismul gîndiriștilor. Prin limpezimea versului și bucuria credinței e mai aproape de versul pillatian. Poetul de la Chișinău s-a născut în și cu credința în Dumnezeu.

Poezia religioasă a lui Traian Valsucău este complexă și ... angajată, poetul refuzînd tradiția acestui gen de poezie. De aici bogăția ei motivică. Toate temele și motivele ... laice (timpul, moartea, poezia, mundanul, etc.) sunt trăite și judecate prin credința în Dumnezeu.

Majoritatea textelor sunt *psalmi* ce mărturisesc credința în Dumnezeu și Iisus. *Psalmul sfinției* mărturisește: “Calea spre tine, Doamne, pavată-i cu iubire/ [...] / Sînt beat de tine Doamne, să nu fiu beat mă tem”, iar în *Psalm* se roagă: “Înduhovnicește-mă Părinte,/ și îngoapă-mă lin în cuvite”. În *Psalm îngînat* din nou se mărturisește: “Doamne, numai-n Tine mă încred” ca în *Psalmul zilei a șaptea* să completeze mărturisirea: “Am totul cît Te am pe Tine, Doamne./ Și n-am nimic dacă te părăsesc”. Expresie a aceleiași credințe sunt și versurile din: *Ce nu mi-a spus îngerul*; *Din Viitor în Azi*; *Înspre un nou răsărit* și strofele fără titlu de la p. 54, 55, 69, 78. Cel cărui nimic nu-i lipsea, cel care avea “arginți sub picioare” și “nectarul din ulcioare”, cel căruia nu-i lipseau “pohtele lumești” devine cu adevărat bogat și fericit doar cînd îl poartă în suflet și cuget pe Iisus: “Și-s voievod scris de misterul/ Îmbrățișării lui Iisus”. Ode lui Iisus sunt *În miresme îngropat* și versurile de la p. 43, 52, 53. În versurile de la p. 53 poetul trăiește “Momentul galileean”.

Traianus este un “mucenic al Poeziei” (*Psalm de viitor*); poezia îi este “maica a doua”. Harul poetic vine de la Dumnezeu: “Strig: «Doamne», de ce frîngi din Tine/ Cîntecul sfînt să-l uiți în mine”; poezia îi e duhovnic (*Declarație de dragoste*). Fragmente de “ars poetica” sunt și versurile cu asterix de la p. 41, 48, 49 și cele din *Psalm continuu*. De destinul cîntecului nu vrea să se vindece: “În zgura inimii hanger de cîntec/ De el ca de Iisus nu mă vindec”. Poetul nu e un tradiționalist, dar refuză modernismul și postmodernismul gol (p. 50-51). Poezia e rugăciune și rugăciunea e poezie: “Gîndește-te pe tine Poezie/ Și-nvinge mereu prin rugăciune”. Poezia fiind har dumnezeiesc poetul se identifică cu ea, așa că nu de puține ori versurile de “ars poetica” sunt și autoportrete. Un exemplu ar fi *Cuvînt intrupat*. Un autoportret pe tema, condiția ontologică a poetului, sunt versurile: “Am pași de disperare,/ Priviri de pustiu,/ Mi-i numele Chemare,/ Prenumele – Tîrziu”. Între credință și poezie există o legătură indestructibilă: “Prea plin de tine, Doamne, vreau să fiu/ Căci numai Tu ești poezia lumii/ Ea mamă mi-i acum, în ea te știu/ Anii de azur în necădera du-mi-i”.

Se poate identifica o undă de existențialism creștin în versurile poetului? În parte. Din această perspectivă principală temă este poziția ființei în lume. Dintre temele existenței a căror

rezolvare o va da doar credința putem aminti: *timpul* (clipa, ziua, noaptea, vremea, veșnicia), *moartea, desacralizarea, suferințele și neîmplinirile mundane* (minciuna, ura, Unirea). Moartea e mereu aproape, ea dă tîrcoale și ademenește “Retras în plînsu-mi cînt făr-ncetare/ Morții ușa deschid, o strîn-n brață”. Timpul poate fi mască, mesager al morții: “Fost-am tînăr, lujer foarte/ Și nu mă gîndeam la moarte/ Da` moartea era aproape/ Mai aproape de pleoape”. O chintesență a acestor teme și motive pot fi considerate versurile: “La balul negru zilele s-au dus/ De-atunci vremea nesfîrșită trece/ [...] / Și să nu am nici Noe, nici Iisus”. Totuși trecerea timpului și moartea nu-i provoacă spaima fiind privite christic Prin Valea Plîngerii [lumea] poetul e stea și crin. “Prin Valea Plîngerii mă trece, [...] / Și cu o stea argintie/ Pe valuri care n-au să sece/ Îmi scrie numele și-l duce/ Sfîntului Ioan privind spre cruce” (*Psalm despre numai moartea mea*). În sfera existențialului creștin se înscrie și *Zumzetul tăcerii*.

Cred că una din trăsăturile definitorii ale poeziei lui Traianus este încărcătura moral-civică a credinței. Sunt suficiente versuri care ilustrează acest aspect. Ele conțin trimiteri la realități judecate prin prisma moralei creștine. Un semn al decăderii lumii este desacralizarea: “Biblie aruncată la gunoi/ Icoană aruncată la gunoi/ Privește/ În ochii trecătorilor grăbiți/ Ce par că sînt, dar mi-s suferinți/ Căci iadul surîzînd în rătăciți/ Pîndește”. Răutatea rupe legătura omului cu divinitatea: “Doamne, așa de răi sîntem/ Căci nici nu mai ne vedem,/ Nici la chip și nici la cer/ Nu ne mai vedem defel,/ N-avem de mister,/ Numai boală de stingher,/ Doamne,”. În succesiunea lor, prin adevărul pe care îl spun, devin tot mai dureroase, dar ferme: “Doamne, așa de morți sîntem/ Căci nici nu ne căutăm,/ Cu flori nu ne sărutăm,/ Afară din noi te dăm / Și avan te laudăm,/ Doamne!” Decăderea atinge pragul blsfamiei: crucificarea nu mai este jertfă, ci vînzare: “Se vinde cer și lună. Prădare de Nume/ Mîine-l vom da în rate pe Dumnezeu”. Ceea ce îl neliniștește pe poet pînă la spaimă este pierderea totală a credinței. Fără credință lumea nu mai are nici o noimă: “Lumea e jefuită de stele”, “casa e pustie fără Tine”.

În această lume “jefuită de stele” poetul “*recitește izvoarele*”. Poezia cu acest titlu este o evocare liturgică a obîrșiei. Ca la Blaga, satul rămîne izvor al permanenței în timp și în credință: “E-o Vișoară-n Domnul, milenară,/ Și-acolo-n rai, cu cer acoperite, Dorm cîntecele mele nerostite/ Ce-ades le-ngîna zeii la sitare”.

Versurile lui Traianus sunt pline de flori, de instrumente muzicale, de păsări. Toate aduc sunet și miresmă de Dumnezeu.

În mod semnificativ volumul se încheie cu *Ultimul recviem*, expresie a bucuriei întrezăririi paradisului. Poetul are fericirea revelației: “El n-are locuință, dar în El/ Au gîndurile lumii găzduire,/ Doamne, îmbracă-n taina rugii Tale/ Tot ce-a rămas după Cuvînt—Iubirea!// Ți-s rob încătușat și-s liber, Sfînte, [...] / Și sufletul-mi îngrop ca giuvaer// În humă de azur, și-n el persistă/ O foame de Iisus, o sete Christă”.

În astfel de versuri ceea ce se numește generic “poezie religioasă” trece în “poezie mistică”. În versurile citate (mai sunt multe alte versuri) între sentiment și expresie se săvîrșește îmbrățișarea christică. În poezia lui Traianus sunt mereu prezente simbolurile mistice: *lumina, crinul, crucea, cuvîntul, scara* (înălțarea).

Poezia religioasă a lui Traianus are sonori de doină.